

การประเมินผลโครงการ เราไม่ทิ้งกัน ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
Assessing Performance of the Rao Mai Ting Kan Project in Mueang District,
Nakhon Pathom Province

ลัดดา ยนต์ประเวศ¹ และฐิติมา ໄໂ้ล່ายอง²

Ladda Yanpravate¹ and Thitima Holomyong²

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต¹ อาจารย์²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Master of Public Administration student¹ lecturer²

College of Management Innovation Rajamangala University of Technology Rattanakosin

E-mail: bluesky28@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการเราไม่ทิ้งกันในพื้นที่ เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม (2) เพื่อระบุปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการเราไม่ทิ้งกันในพื้นที่ เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และ (3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาโครงการเราไม่ทิ้งกันในพื้นที่ เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน ได้แก่ ผู้ได้รับสิทธิ ผู้ไม่ได้รับสิทธิ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้เชี่ยวชาญ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แก่นสาระ ผลการวิจัย (1) ด้านความสำเร็จของโครงการ พบว่า โครงการประสบความสำเร็จ (2) ด้านปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการ ประกอบด้วย (ก) บริบทของโครงการในมิติของความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการอื่น (ข) ปัจจัยนำเข้าของโครงการในมิติของความพร้อมของระบบให้บริการ ระบบการแจ้งผล และระบบการจ่ายเงิน (ค) กระบวนการของโครงการในมิติของความเหมาะสมในการให้บริการ การกำกับติดตาม และการประสานงานกับผู้รับสิทธิของโครงการ และ (3) แนวทางการพัฒนาโครงการเราไม่ทิ้งกัน ประกอบด้วย (ก) ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น และ(ข) ปรับปรุงระบบการลงทะเบียนให้สามารถรองรับผู้ใช้จำนวนมากในเวลาเดียวกันได้

คำสำคัญ: การประเมิน; ความสำเร็จ; โครงการเราไม่ทิ้งกัน

Abstract

The three objectives of this study were (1) to assess the success of the Rao Mai Ting Kan Project in Mueang District, Nakhon Pathom Province, (2) to identify factors contributing to the success of the Rao Mai Ting Kan Project in Mueang District, Nakhon Pathom Province, and (3) to offer guidelines for developing the Rao Mai Ting Kan Project in Mueang District, Nakhon Pathom Province. This study employed a qualitative approach. Data were collected from semi-structured, in-depth interviews with 20 individuals, including those eligible to the rights, those ineligible to the rights, government officials, and experts. The data were analyzed by a thematic analysis. Major findings: (1) on the project's success, it was rated as success; (2) on the factors contributing to the project's success, they reportedly included (a) the project's contexts aligned with the true needs of the people and not overlapping with other projects, (b) the project's inputs pertaining to service availability, the notification system, and the

payment system, and (c) the project's processes pertaining to the suitability of service provision, governance and monitoring, and the coordination with those eligible to the project's rights; and (3) on the guidelines for developing the internal control system, they included (a) public relations efforts to be improved to reach more people and (b) the registration system to be improved to accommodate a large number of users simultaneously.

Keywords: Assessment; Success; Rao Mai Ting Kan Project

บทนำ

สถานการณ์โควิด - 19 ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ภาครัฐได้มีมาตรการต่าง ๆ ในการเยียวยาประชาชน โครงการเราไม่ทิ้งกัน โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง เป็นโครงการในการเยียวยาให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ของโรค COVID - 19 โดยการให้ประชาชนลงทะเบียนขอรับสิทธิในการเยียวยาผ่านเว็บไซต์ เราไม่ทิ้งกัน.com ซึ่งมีการตั้งเป้าหมายเยียวยาประชาชน จำนวน 15 ล้านคน มีการมอบเงินจำนวน 5,000 บาท ต่อคนต่อเดือน เป็นเวลา 3 เดือน รวม 15,000 บาท มีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นผู้รับลงทะเบียนเข้าร่วมมาตรการ และมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ดำเนินการหลักในครั้งนี้ ในปัจจุบันโครงการเราไม่ทิ้งกันได้สิ้นสุดลงแล้ว โดยโครงการนี้ได้รับเสียงตอบรับที่ดีจากประชาชน ในขณะเดียวกันโครงการนี้มีปัญหาเกิดขึ้นหลายประการ เช่น ครอบคลุมของการเยียวยา ขั้นตอนในการดำเนินงาน เสถียรภาพของระบบ และหลักเกณฑ์การพิจารณาที่ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาเพื่อประเมินผลโครงการเราไม่ทิ้งกัน เพื่อให้ทราบถึงผลที่แท้จริงของโครงการ โดยผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยคาดหวังว่าผลการศึกษาที่เกิดขึ้นจะสามารถใช้เป็นแนวทางการตัดสินใจเบื้องต้นสำหรับการดำเนินนโยบายของรัฐเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส โควิด - 19 ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากที่สุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการเราไม่ทิ้งกันในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
- 2) เพื่อระบุปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการเราไม่ทิ้งกันในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
- 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาโครงการเราไม่ทิ้งกัน ในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตเนื้อหาการวิจัย

ประเมินโครงการเราไม่ทิ้งกันในมิติของบริบทปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตตามแบบจำลอง CIPP Model ของสตีฟเฟิลบีม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) ทำการประเมินในมิติของความเชื่อมโยงของโครงการกับปัจจัยแวดล้อมโดยประเมินความสอดคล้องของโครงการกับกระแสความต้องการของประชาชน ความซ้ำซ้อนกับโครงการอื่น และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ทำการประเมินในมิติของผู้ได้รับสิทธิ ระบบและวิธีการให้บริการ ซึ่งจัดเป็นทรัพยากรของโครงการ โดยประเมินคุณสมบัติของผู้ได้รับสิทธิของโครงการ ความพร้อมของระบบการให้บริการ และความเหมาะสมของวิธีการในการให้บริการ

3) การประเมินผลด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ได้แก่ การดำเนินงานตามแผนการกำกับติดตามการประสานงานระหว่างหน่วยงาน และการประสานงานระหว่างผู้ได้รับสิทธิของโครงการ

4) การประเมินผลด้านผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลสำเร็จของโครงการตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ประกอบด้วย การรับเงินชดเชย การรักษาระดับคุณภาพชีวิต การสร้างขวัญและกำลังใจในช่วงวิกฤตโควิด และการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

ความหมาย

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553) กล่าวว่า โครงการ หมายถึง แผนย่อยซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของแผนงาน หรือเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่จะดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้บรรลุสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนงานที่ได้ระบุไว้ เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม (2555) กล่าวเสริมว่า โครงการเป็นชุดของกิจกรรม (Group of Activities) เพื่อดำเนินงานขององค์กรที่เป็นการแปลงเจตนารมณ์เชิงกลยุทธ์ขององค์กรให้นำไปสู่กลยุทธ์หรือกลวิธีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายภายใต้ข้อกำหนดในด้านเวลา งบประมาณ และผลงานที่มีลักษณะเฉพาะ

สรุปได้ว่า โครงการ คือการวางแผนล่วงหน้าที่มีการจัดทาสั่งขึ้นอย่างมีระบบ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ หลายกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงาน และคาดหวังที่จะได้รับผลประโยชน์ที่คุ้มค่า โดยแต่ละโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตและการให้บริการ เพิ่มพูนประสิทธิภาพของแผนงาน ดังนั้น โครงการจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญหนึ่งของการวางแผนที่ทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง การประมาณค่าหรือราคาเท่าที่ควรจะเป็น เช่น ประเมินราคา และได้ให้ความหมายของการประเมินผล หมายถึง การพิจารณา และวัดคุณค่าของกิจการใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น การประเมินผลการสัมมนา ประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบปีของบริษัท วัดคุณค่าหรือผลก้าวหน้าการศึกษา เช่น การสอบไล่เป็นวิธีประเมินผล การศึกษาวิธีหนึ่ง

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่าเป็นกระบวนการ กำหนด รวบรวม และประมวลข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ

ดังนั้น การประเมิน หมายถึง กระบวนการแสวงหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งใด สิ่งหนึ่ง โดยนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาหรือปรับปรุงคุณค่า ของสิ่งที่ประเมิน

ความหมายของการประเมินผลโครงการ

เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการ เก็บรวบรวม ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นอันจะนำไปสู่การตัดสินใจความสำเร็จ รวมทั้งการแก้ปัญหาค่าการ ปรับปรุง การพัฒนา ตลอดจนการกำหนดทางเลือกใหม่ในการดำเนินโครงการ

วัชรกร ศุภกาญจนรุจิ (2558) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการอย่างเป็นระบบในการค้นหา เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และการตรวจสอบ เพื่อให้ได้ สารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการของผู้บริหารโครงการ พร้อมทั้งหาแนวทาง หรือวิธีในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการ

มาร์วิน ซี. อัลคิน (อ้างถึงในศิริรัตน์ นิลนาถ, 2562) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่จะได้มา ซึ่งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกข่าวสารที่เหมาะสม การรวบรวม และวิเคราะห์ข่าวสารเพื่อรายงานข้อมูลสรุป อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ทำการตัดสินใจ

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่รวบรวมข้อมูลหรือกระบวนการ ดำเนินงาน เพื่อหาเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ ข้อบกพร่องหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อทำการวิเคราะห์ ข้อมูลข่าวสาร และสามารถนำข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความสำคัญของการประเมินโครงการ

อนันต์ นามทรงตัน (2557) กล่าวว่า การประเมินมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางแผน และบริหารโครงการ ดังนั้นวัตถุประสงค์สำคัญของการประเมินโครงการก็คือ จะช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการมีข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาตรฐานของโครงการ มีข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ทั้งด้านความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการ มีข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ ช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรืออนาคตของโครงการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีโอกาสค้นพบแนวทางในการพัฒนาสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติหน้าที่ไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

สำราญ มีแจ้ง (2558) กล่าวว่า ความสำคัญของการประเมิน คือ ช่วยให้แผนมีความชัดเจน ช่วยให้การปฏิบัติตามแผนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้แผนมีความเป็นไปได้สูง ช่วยให้ทราบทรัพยากรดำเนินงานในแผน และทำให้การควบคุมแผนงานทำได้ง่ายและไม่ซับซ้อน

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการมีความสำคัญทำให้ทราบข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับจุดเด่น จุดด้อย ประสิทธิภาพของโครงการเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการปรับปรุงการดำเนินการ หรือตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

องค์ประกอบของการประเมินโครงการ

อติปัทย์ คลี่สุนทร (2556) กล่าวว่า องค์ประกอบของโครงการ ประกอบด้วย ชื่อแผนงาน ชื่อโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินการหรือกิจกรรมในการดำเนินงาน ระยะเวลาการดำเนินงานโครงการ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบโครงการ สถานที่หรือพื้นที่ดำเนินการ หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน การประเมินผล และผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของโครงการมีรายละเอียดดังนี้ ชื่อโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ ผู้รับผิดชอบโครงการ ระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณและผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ของการประเมินโครงการ

อนันต์ นามทรงตัน (2557) กล่าวว่า ประโยชน์ของการประเมินโครงการมีดังนี้

- 1) ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
- 2) ช่วยให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนและตรวจสอบ
- 3) ช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการ
- 4) ช่วยให้ได้ข้อมูลการให้คำปรึกษา กำกับติดตามการปฏิบัติงานโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานโครงการได้รับทราบผลการดำเนินงาน
- 6) ช่วยให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจในกระบวนการและผลกระทบของโครงการ

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการประเมินโครงการ คือ ทำให้ทราบว่าโครงการมีความก้าวหน้ามีปัญหาอุปสรรคอย่างไร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้การประเมินโครงการยังช่วยสร้างแรงจูงใจในการดำเนินงานให้แก่ผู้ปฏิบัติโครงการได้ตื่นตัวในการปฏิบัติโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของการประเมินโครงการ

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2556) กล่าวว่า การจำแนกการประเมินโครงการแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ การประเมินโครงการก่อนดำเนินการ การประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการ การประเมินผลรวมสรุป และการประเมินผลกระทบของโครงการ

อนันต์ นามทรงตัน (2557) กล่าวว่า การแบ่งประเภทของการประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์การประเมินแบ่งได้ 2 ประเภท คือ การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation)

สรุปได้ว่า ประเภทของการประเมินโครงการมีหลายประเภท มีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามแต่จะใช้หลักเกณฑ์ใดในการแบ่งประเภท เช่น แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการแบ่งตามระยะเวลาที่ทำการประเมินโครงการ แบ่งตามมิติการประเมิน หรือแบ่งตามผู้ประเมิน เป็นต้น

การออกแบบการประเมินโครงการ

อนันต์ นามทองตัน (2557) กล่าวว่า ในการออกแบบการประเมินโครงการต้องออกแบบอย่างเป็นระบบ และครอบคลุมวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ตามสภาพความเป็นจริงอย่างรอบด้าน ซึ่งการออกแบบการประเมินมี 3 ลักษณะ คือ

- 1) การประเมินเทียม (Pseudo Evaluation) เป็นการประเมินโดยที่นำเสนอแต่สิ่งดี
- 2) การประเมินเชิงกึ่งประเมิน (Quasi Evaluation) เป็นการประเมินเฉพาะในสิ่งที่ผู้ประเมินสนใจเท่านั้น ทำให้ไม่ครอบคลุมโครงการทั้งหมดจึงได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนรอบด้าน
- 3) การประเมินแท้จริง (True Evaluation) เป็นการประเมินแบบรอบด้านอย่างมีคุณค่า

สรุปได้ว่า 1) การออกแบบการประเมินโครงการเป็นการกำหนดรูปแบบ ขอบเขต และแนวทางการประเมิน เพื่อให้ได้คำตอบหรือข้อมูลในการประเมินตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ประกอบด้วย การออกแบบ การสุ่มตัวอย่าง การออกแบบ การวัดตัวแปร และการออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล 2) การวางแผนการประเมินโครงการ เริ่มด้วยการวิเคราะห์โครงการที่มุ่งประเมิน เลือกรูปแบบการประเมินให้เหมาะสม กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน กำหนดแหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เลือกใช้เครื่องมือ เทคนิควิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 3) โครงการประเมินเป็นแผนปฏิบัติการในการประเมินโครงการที่แสดงกรอบแนวคิด และแนวทางในการประเมินที่ผู้ประเมินได้จัดทำไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประเมินได้แนวทางการประเมินที่เป็นระบบ ชัดเจนและมีความมั่นใจในการดำเนินการประเมินโครงการ ในการจัดทำโครงการประเมินผู้ประเมินจะต้องศึกษาวิเคราะห์โครงการแล้วเรียบเรียงสาระสำคัญตามองค์ประกอบของโครงการประเมินให้ครบถ้วน

ตัวแบบในการประเมินโครงการ

- 1) CIPP Model เป็นการประเมินภาพรวมของโครงการ โดยประเมินด้านบริบท (contextEvaluation) ประเมินปัจจัยป้อน (Input Evaluation) ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และประเมินผลผลิต (Product Evaluation)
- 2) Triple Ps Model เป็นกระบวนการตัดสินใจบรรลุวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ทำการประเมิน (R.W. Tyler, 1950) ประกอบด้วย ประชญา/จุดมุ่งหมาย กระบวนการ และผลผลิต
- 3) Stake's Countenance Model แบ่งเป็น การบรรยาย (Descriptive) ประกอบด้วย เป้าหมายหรือความคาดหวังกับสิ่งที่เป็นอย่างจริงหรือสังเกตได้ และการตัดสินคุณค่า (Judgment)

เกณฑ์ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินผลโครงการตามมาตรฐานทั่วไปซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวข้างต้น (วรเดช จันทรศร และ ไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2541) มีดังนี้ เกณฑ์ด้านประสิทธิภาพ เกณฑ์ประสิทธิผล เกณฑ์ความพอเพียง เกณฑ์ความพึงพอใจ เกณฑ์ด้านความเป็นธรรม เกณฑ์วัดความก้าวหน้า เกณฑ์ความยั่งยืน เกณฑ์ที่ใช้วัดด้านความเสียหายของโครงการ โดยเมื่อกำหนดเกณฑ์ได้แล้วจะต้องวัดค่าตัวชี้วัด

โครงการเราไม่ทิ้งกัน

โครงการเราไม่ทิ้งกันเป็นหนึ่งในโครงการที่รัฐบาลให้ความช่วยเหลือกับแรงงาน อาชีพอิสระ และ ลูกจ้างชั่วคราว ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 โดยการเปิดให้ลงทะเบียนที่ www.เราไม่ทิ้งกัน.com เพื่อรับเงินชดเชยรายได้จำนวน 5,000 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม 2563 อย่างไรก็ตามโครงการนี้ได้เสร็จสิ้น และมีการปิดโครงการในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563 ภายใต้การเยียวยาของกระทรวงการคลังต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งสิ้นจำนวน 15.3 ล้านราย การจัดหาการประเมินโครงการเราไม่ทิ้งกันของกระทรวงการคลัง ภายใต้รัฐบาลไทยนั้นมีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ

- 1) การรับการชดเชยจากผู้ได้รับสิทธิ์ในโครงการเราไม่ทิ้งกัน
- 2) การรักษาระดับคุณภาพชีวิตจากผู้ได้รับสิทธิ์ในโครงการเราไม่ทิ้งกัน
- 3) การสร้างขวัญ และกำลังใจในช่วงวิกฤติโควิดจากผู้ได้รับสิทธิ์ในโครงการเราไม่ทิ้งกัน
- 4) การกระตุ้นระบบเศรษฐกิจจากผู้ได้รับสิทธิ์ในโครงการเราไม่ทิ้งกัน

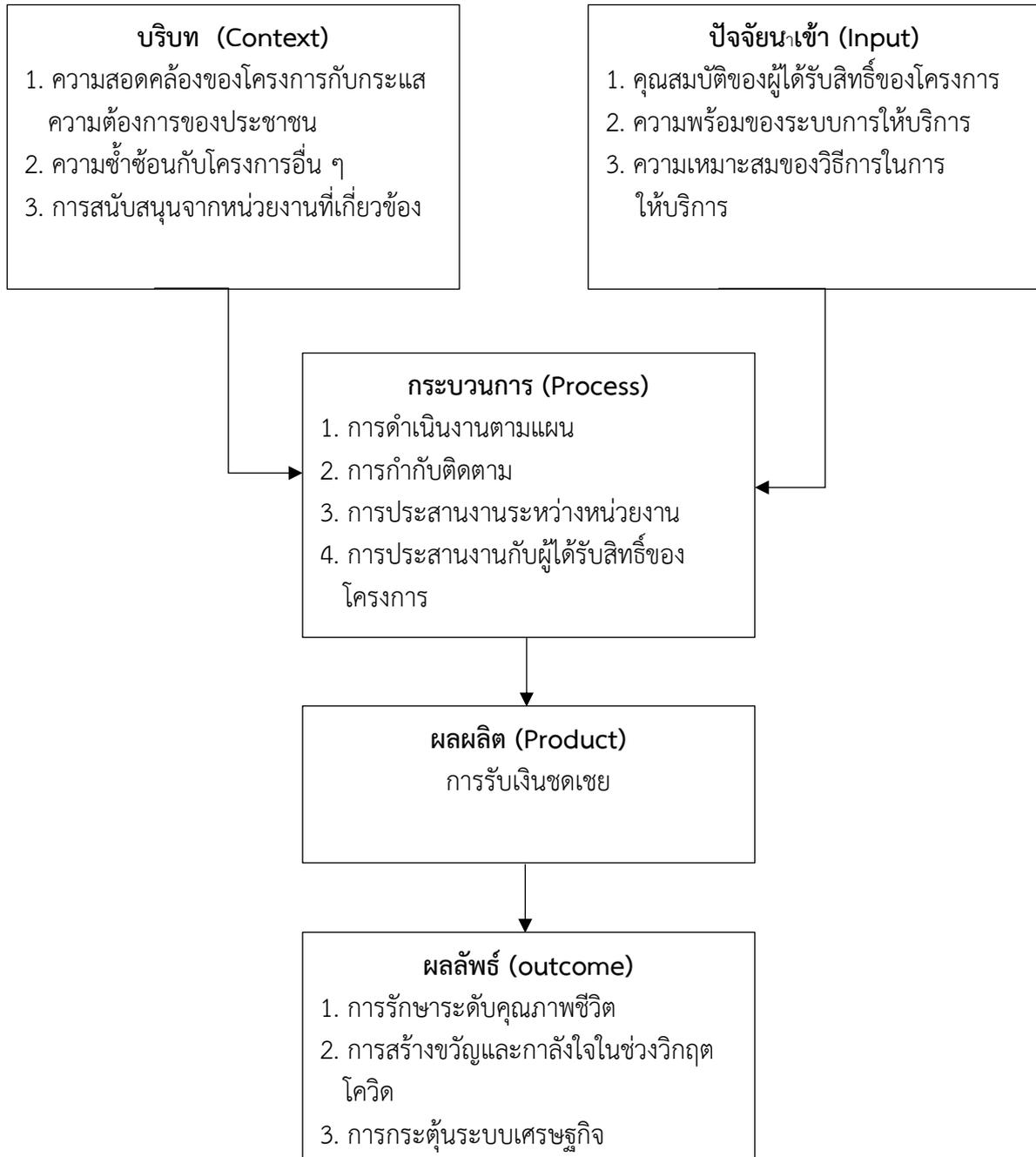
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นุกูล ชื่นพัก และ คณะ (2563) ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการที่ประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขต ตำบลบาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) เพื่อประเมินผลโครงการที่ประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ตำบลบาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส 2) เพื่อศึกษาผลตอบรับของประชาชนในการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขต ตำบลบาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 300 คน ในพื้นที่ตำบลบาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยรายด้านระดับปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ ด้านนโยบายของรัฐบาล รองลงมาคือ ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ด้านการปฏิบัติงานของรัฐ และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลโครงการ และพบว่าประชาชนมีความต้องการให้รัฐบาลจัดสวัสดิการแห่งรัฐในลักษณะเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง

อานนท์ ธีรวิงศ์ และคณะ (2564) ศึกษาการประเมินผลโครงการ “เราไม่ทิ้งกัน” มาตรการเยียวยา 5,000 บาท (3เดือน) ในเขตพื้นที่หลักสี่ กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชน และเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินโครงการ พร้อมทั้งศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินโครงการ มาตรการเยียวยา 5,000 บาท (3 เดือน) พบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านบริบทเกิดปัญหาวิกฤติที่เกิดขึ้นส่งผลต่อชีวิตประจำวันคือรายได้ลดลง การประกอบอาชีพติดขัด ด้านปัจจัยนำเข้าพบว่าความเข้าใจแนวคิด วิธีการ และการปฏิบัติตามการรับสิทธิ์ด้านผลกระทบพบว่าผลกระทบทางบวกเป็นการกระจายงบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน ผลกระทบทางลบคือไม่มีข้อมูลฐาน ด้านผลผลิตพบว่าจำนวนเงินที่ได้สามารถบริหารจัดการได้อย่างคุ้มค่าและเพียงพอต่อการยังชีพ ความพึงพอใจของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ คือ มาตรการนี้ควรขยายระยะเวลาออกไป ด้านผลลัพธ์พบว่าความสะดวกในการลงทะเบียนสามารถลงทะเบียนทวนสิทธิ์ได้เมื่อเกิดการลงทะเบียนผิดพลาด คุณภาพชีวิตของประชาชนพบว่า สามารถช่วยเหลือช่วงว่างงานได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการ เราไม่ทิ้งกัน ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดดังนี้ แนวคิดในการประเมินแบบ CIPP Model ของสตีฟเฟิลปีม ปี ค.ศ. 1971

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การประเมินผลโครงการ เราไม่ทิ้งกัน ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม” ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Deep Interview)

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กำหนดประเด็นและสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย
- 2) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ
- 3) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
- 4) กำหนดประเด็นและหัวข้อหลักในการสัมภาษณ์
- 5) จัดทำร่างแนวคำถามในการสัมภาษณ์ โดยเป็นคำถามปลายเปิด
- 6) นำร่างแนวคำถามในการสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง
- 7) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
- 8) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษารั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1) การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธี การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Deep Interview)
- 2) การสังเกตการณ์ (Observation)
- 3) การค้นคว้าผ่านเอกสาร (Documentary Research)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ในการศึกษาครั้งนี้คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์คุณลักษณะ ของประชากรที่ต้องการศึกษา (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2561) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะต้องเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการ โดยแบ่งออกเป็น ผู้ที่ได้รับสิทธิ์จากโครงการ ผู้ที่ไม่ได้รับสิทธิ์จากโครงการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์แบบแก่นสาระ (Thematic Analysis) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากผู้สัมภาษณ์ทั้งหมดแล้วนำมาวิเคราะห์ ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้

ผลการวิจัยและสรุปผลการวิจัย

ความสำเร็จของโครงการเราไม่ทิ้งกันในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
ด้านผลผลิต พิจารณาจากการรับเงินชดเชย พบว่า การให้เงินชดเชยจากโครงการเราไม่ทิ้งกันมีความครบถ้วน และตรงตามกำหนดที่ระบุไว้

ด้านผลลัพธ์ การรักษาระดับคุณภาพชีวิต พบว่า เงินชดเชยช่วยให้ประชาชนมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในระดับปานกลาง แต่ส่วนหนึ่งมองว่าไม่ช่วยให้ประชาชนมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การบริโภคอาหารที่มีคุณภาพ พบว่า เงินชดเชยช่วยให้ผู้ที่ได้รับสิทธิ์ได้บริโภคอาหารที่มีคุณภาพได้ในระดับปานกลาง

การมีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย พบว่า การได้รับเงินชดเชยช่วยให้มีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยได้ในระดับหนึ่ง เช่น การแบ่งเบาค่าน้ำ ค่าไฟ แต่ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมองว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการช่วยให้มีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย

การสร้างขวัญและกำลังใจในช่วงวิกฤตโควิด พบว่า เงินชดเชยที่ได้รับช่วยให้มีขวัญและกำลังใจที่ดี

การมีกำลังใจที่ดีในการต่อสู้กับวิกฤตที่เกิดขึ้น พบว่าผู้ที่ได้รับสิทธิ์มีกำลังใจที่ดีในการต่อสู้กับวิกฤตที่เกิดขึ้น การหาแนวทางการในการดำรงชีวิตที่อยู่ในสถานการณ์วิกฤต พบว่า เงินชดเชยจากโครงการเราไม่ทิ้งกันที่ได้รับช่วยสนับสนุนให้หาแนวทางการในการดำรงชีวิตที่อยู่ในสถานการณ์วิกฤตได้

การกระตุ้นระบบเศรษฐกิจ พบว่า เงินชดเชยช่วยให้มีการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจในระดับดีมาก

การช่วยให้มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ พบว่า เงินชดเชยช่วยให้มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ

โดยสรุป พบว่า โครงการนี้มีความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ถึงแม้ว่าจะมีข้อบกพร่องในบางเรื่องแต่ข้อบกพร่องเหล่านั้นก็มีใช้ประเด็นหลักที่เป็นเป้าหมายของโครงการ

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการเราไม่ทิ้งกันในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

1) ปัจจัยด้านบริบท

พบว่า โครงการเราไม่ทิ้งกันที่จัดขึ้นนั้นตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนด้านของความซ้ำซ้อนกับโครงการอื่น พบว่า โครงการเราไม่ทิ้งกันไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการอื่น เพราะโครงการเราไม่ทิ้งกันเป็นโครงการแรกที่เกิดขึ้นมาในสถานการณ์โควิด-19 และมีการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของเงินสดสอดคล้องกับมุมมองของข้อมูลเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้เชี่ยวชาญมองว่าโครงการเราไม่ทิ้งกันไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการอื่น

ในด้านของการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในการดำเนินโครงการนั้นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นในระดับปานกลาง

2) ปัจจัยนำเข้า

ด้านความพร้อมของระบบการให้บริการ พบว่า ความพร้อมของระบบการให้บริการดีไม่มีปัญหา

ด้านระบบการประชาสัมพันธ์ พบว่า ระบบการประชาสัมพันธ์ยังมีการประชาสัมพันธ์น้อย ประชาชนเข้าถึงได้ยาก

ด้านระบบการลงทะเบียน พบว่า ระบบการลงทะเบียนมีความล่าช้า ระบบล่ม ไม่สามารถรองรับคนจำนวนมากได้

ด้านระบบการแจ้งผล พบว่า ระบบการแจ้งผลทำได้ดี ตรงตามกำหนดวันที่ระบุไว้

ด้านระบบการจ่ายเงิน พบว่า ระบบการจ่ายเงินมีความเที่ยงตรง ถูกต้อง

3) กระบวนการ

ด้านความเหมาะสมของวิธีการในการให้บริการ พบว่า การให้บริการผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความเหมาะสมในการให้บริการประเภทการเงิน

การดำเนินงานตามแผน พบว่า มีบางกระบวนการไม่ได้ดำเนินงานตามแผน ส่งผลให้มีความผิดพลาดต้องเรียกเงินคืนจากการให้เงินชดเชยผิด

ด้านการกำกับติดตาม พบว่า มีการกำกับติดตามการดำเนินงาน มีการสำรวจผู้ที่ตกหล่นจากโครงการ มีการสุ่มตรวจย้อนหลัง และเรียกเก็บเงินคืน

ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงาน พบว่า มีการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานค่อนข้างน้อย

ด้านการประสานงานกับผู้ได้รับสิทธิ์ของโครงการ พบว่า มีการประสานระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือประชาชน

โดยสรุป พบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการ ด้านบริบท พบว่า ความสอดคล้องกับความต้องการประชาชนและการที่โครงการไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการอื่น ๆ ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความพร้อมของระบบการให้บริการ ระบบการแจ้งผล และระบบการจ่ายเงินมีผลต่อความสำเร็จของโครงการ ในส่วนของด้านกระบวนการ พบว่า ความเหมาะสมในการให้บริการ การกำกับติดตาม และการประสานงานกับผู้ได้รับสิทธิ์ของโครงการมีผลต่อความสำเร็จของโครงการ

แนวทางการพัฒนาโครงการเราไม่ทิ้งกัน ในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

สำหรับแนวทางการพัฒนาโครงการเราไม่ทิ้งกัน ในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ควรปรับปรุงให้มีการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงประชาชนให้มากกว่านี้และปรับปรุงระบบลงทะเบียนให้สามารถรองรับการใช้งานผู้ใช้งานจำนวนมากพร้อมกันได้

การอภิปรายผล

ความสำเร็จของโครงการเราไม่ทิ้งกันในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมในด้านบริบท พบว่าโครงการมีความสอดคล้องกับกระแสความต้องการของประชาชนในเชิงบวกดีมากตามความคิดเห็นของผู้รับสิทธิ์และผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งยังมีความซ้ำซ้อนกับโครงการอื่นต่ำ ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้เชี่ยวชาญ ในแง่ของการได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีน้อยและต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับแนวคิดด้านประโยชน์ของการประเมินโครงการของ (เจริญวิเศษ สมพงษ์ธรรม, 2555) ที่กล่าวว่า การประเมินโครงการนั้นเพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงโครงการในแง่มุมใดหรือจุดหนึ่งจุดใด

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าคุณสมบัติของผู้ได้รับสิทธิ์ของโครงการนั้นมีความเหมาะสมมากในเชิงบวกตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ส่วนความพร้อมของระบบการให้บริการอยู่ในระดับดีมาก ตามความคิดเห็นของผู้รับสิทธิ์ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ แต่ในด้านความเหมาะสมของวิธีการให้บริการยังต้องได้รับการปรับปรุง ตามความคิดเห็นของผู้รับสิทธิ์จากโครงการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ สอดคล้องกับ (สมคิด พรหมจ้อย, 2550) กล่าวว่า ประโยชน์ของการประเมินโครงการเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานโครงการ ในที่คือเจ้าหน้าที่ภาครัฐพิจารณาว่าการดำเนินงานเป็นไปตามนโยบาย แผนงาน หรือโครงการที่วางไว้หรือไม่

ด้านกระบวนการ (Process) พบว่า การดำเนินงานตามแผนงาน การกำกับติดตามโครงการ และ การประสานงานระหว่างหน่วยงานยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ในความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ สอดคล้องกับแนวคิดของ (รัตนะ บัวสนธ์, 2554) ที่กล่าวถึงบทบาทและประโยชน์ของการประเมินโครงการด้านวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เอาไว้ว่า การประเมินความสำเร็จของโครงการด้านเนื้อหาเป็นการพิจารณาว่าลำดับขั้นตอนของกิจกรรมเป็นไปตามลำดับที่จะเอื้อต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเพียงใด ขณะที่การประสานงานระหว่างผู้ได้รับสิทธิ์ของโครงการจากความคิดเห็นของผู้ได้รับสิทธิ์ต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้นอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถชี้วัดความสำเร็จของโครงการได้

ด้านผลผลิต (Product) พบว่าการรับชดเชยครบถ้วนช่วยรักษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้ที่ได้รับสิทธิในระดับพอสมควรจากมุมมองของผู้ได้รับสิทธิจากโครงการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในขณะที่โครงการเราไม่ทิ้งกันสามารถสร้างขวัญและกำลังใจในช่วงวิกฤตโควิดได้ดีตามความคิดเห็นของผู้รับสิทธิ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และโครงการเราไม่ทิ้งกันสามารถกระตุ้นระบบเศรษฐกิจในมุมมองของผู้รับสิทธิ และผู้เชี่ยวชาญ ในด้านการประเมินความสำเร็จของโครงการเราไม่ทิ้งกันในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมในด้านผลผลิตนี้เป็นการประเมินหลังเสร็จสิ้นโครงการตามแนวคิดของ (สมคิด พรมจัญ, 2550) ว่าการประเมินหลังจากเสร็จสิ้นโครงการเป็นการประเมินเพื่อพิจารณาว่าโครงการสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลการดำเนินการหรือผลผลิตที่ได้คุ้มค่าหรือไม่

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ในด้านบริบท ภาครัฐควรพิจารณาวิธีการเข้าถึงโครงการและการให้บริการที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น อีกทั้งภาครัฐควรทบทวนการกระตุ้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการสนับสนุนจากโครงการให้มากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนด้านกระบวนการ ภาครัฐควรปรับปรุงการทำงานให้สามารถดำเนินตามแผน อีกทั้งยังต้องเพิ่มความเข้มงวดในด้านการกำกับติดตามผู้ที่ได้รับสิทธิจากโครงการว่ามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร รวมทั้งการติดตามผู้ที่มีคุณสมบัติครบแต่อาจตกหล่นจากการเข้าร่วมโครงการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาเรื่องการประเมินความสำเร็จของโครงการเราไม่ทิ้งกันในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมในครั้งนี้เป็นเพียงการประเมินผลความสำเร็จของโครงการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาดเพียงโครงการเดียวในพื้นที่จำกัด ฉะนั้นแล้วการศึกษาวิจัยเพื่อการต่อยอดในครั้งต่อไปนั้นควรทบทวนประเมินความสำเร็จของโครงการเราไม่ทิ้งกันในเขตอำเภออื่น และจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศไทย อีกทั้งในการวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการประเมินผลสำเร็จของโครงการอื่น เช่น โครงการคนละครึ่ง โครงการเราเที่ยวด้วยกัน หรือโครงการอื่น ๆ ตามแนวทางการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้เช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม. (2555). การบริการและประเมินโครงการ = Project Management and Evaluation. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นุกูล ชื่นพัก และคณะ. (2563). การประเมินผลโครงการที่ประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขต ตำบลบางตาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส. ม.ป.ท.
- เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2554). การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครสวรรค์: หจก.ริมปิงการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 ราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2541). การประเมินผลระบบเปิด. กรุงเทพฯ : โครงการเอกสารและตำรา สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์นิด้า.
- วัชรากกร ศุภกาญจนรุจิ. (2558). การประเมินโครงการจัดทำระบบสารสนเทศการบริหารทรัพยากรบุคคลระดับกรม (DPIS). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: ม.ป.ท.

- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2561). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริรัตน์ นิลนาก. (2562). การประเมินโครงการการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิจิตร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). เทคนิคการประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : จตุพร ดีไซน์
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2553). การประเมินสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ แนวทางสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา องค์กรมหาชน.
- สำราญ มีแจ้ง. (2558). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อติปต์ย์ คลี่สุนทร. (2556). การเขียนโครงการ จากแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ. บัณฑิตวิทยาลัยการศึกษาทางอิเล็กทรอนิกส์มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ.
- อนันต์ นามทรงตัน. (2557). การประเมินโครงการทางการศึกษา. นนทบุรี: สหมิตรพรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- อนุรักษ์ ปัญญานุวัฒน์. (2556). แนวคิดการประเมินโครงการ. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อานนท์ณัฐ ศิริวงศ์ และคณะ. (2564). การศึกษาการประเมินโครงการ “เราไม่ทิ้งกัน” มาตรการเยียวยา 5,000 บาท (3 เดือน) ในพื้นที่เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร, วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 4 (2), 636-647
- Stufflebeam, D.L., & et al. (1971). Educational Evaluation and Decision – Making. Itasca, Illinois: Peacock.